

dre, jeg havde ingen Mening i nogen Henseende, den sad i Lommen paa de militære Befalingsmænd. Fremdeles hævder man, at i finansiel Henseende er Værnepligtsystemet det billigste, fordi man ikke ved dette som ved et Frivillighedssystem kan gøre Tjenesten tillokkende ved Hjælp af betydelige Lønninger. Det er rigtigt; med Hensyn til den almindelige Værnepligt er Forholdet først og fremmest det, at den tjener til Skalkeskjul for Militærudgifternes Størrelse. Hvis man skulde betale Mandskabet anstændigt som i de civile Erhverv, vilde man faa ganske anderledes Militærudgifter, end man har i Øjeblikket. Derfor er det selvfølgelig det billigste, det er billigst i den Forstand, at Staten slipper for at betale; derimod paalægger man de unge, som hverken har Raad eller Evne til at betale, disse Udgifter i Stedet for at lade Staten betale. Hvis man finder, at *det* er en Foranstaltning, som det er værd at gennemføre, bør man følge Partiet Venstre. Man føjer saa til, at i militær Henseende giver Systemet Garanti for, at det lovbestemte Antal tilvejebringes, og at der i Krigstid er Erstatning for Afgangen. Det forekommer mig at være en kynisk Betragtning, denne, at man, naar der er Tale om Afgang i Krigstid, naar der altsaa bliver skudt saa og saa mange Tusind, i Kraft af den almindelige Værnepligt har adskilligt Mandskab til at fylde Hullerne; det er i alt Fald en Betragtning, som ligger saa langt fra min Tankegang, at jeg ikke vil underskrive den. Til sidst siger man, at Flertallets Stilling er altsaa den, at Mandskabsstyrken bør tilvejebringes gennem almindelig Værnepligt uanset Styrkens Størrelse. Jeg begriber ikke, hvorledes man kan sige dette: almindelig Værnepligt uanset Styrkens Størrelse; det forekommer mig fuldkommen selvmodsigende.

Det er ganske ejendommeligt, at denne Strid om almindelig Værnepligt har været standende gennem mange Aar, og det er ligeledes ejendommeligt, at den eneste Mand, som med nogen Vægt, kan jeg sige, har bekæmpet den almindelige Værnepligts Indførelse, var den gamle Frihedskæmpe Grundtvig. I 1848, da Spørgsmaalet var til Behandling, udtalte han: Værnepligten dækker sig under Formlen: Fædrelandets Værn. Men han føjer til, at der er ingen Indretning, som i saa Henseende kan være mindre skikket end den staaende Hær, dersom det er Fædrelandskærlighed eller Broderkærlighed i et Land, der skal være Kilden til de Kræfter, som skal værne om Fædrelandet, „thi det ved vi jo alle“, siger han, „at det første, som fordres af en vel-

afrettet og slagfærdig staaende Hær, er blind Lydighed; her er ikke Tale om Folk og Fædreland, men blind Lydighed, villieløse Redskaber til alt, hvad Driveren forlanger“. Det var hans Betragtning, det var hans Stilling til den almindelige Værnepligt. Ganske ejendommeligt forekommer det mig ogsaa, at det netop er de to paa-gældende Partier, som nærer en saadan Mistillid til den frivillige Værnepligt. Vi har nemlig for vort Vedkommende ment, at en frivillig Mandskabsstyrke vilde være tilstrækkelig. Jeg er forbavset, siger jeg, over den Mistillid, man nærer til Frivillighedssystemet. I Kraft af, at man altid fra de Konservatives og Venstres Side hævder at være ganske anderledes forsvarsvenlig end Radikale og Socialdemokrater, havde jeg ventet, at man straks vilde sige: Det gør ingenting, vi er saa forsvarsvenlige, at vore Sønner nok skal melde sig alle som en. Der forekommer mig at ligge en, jeg havde nær sagt, blodig Ironi i, at det netop er de to forsvarsvenlige Partier, der ikke tør give sig Frivilligheden i Vold, men hævder, naar der er Tale om Værnepligt, at den skal være tvungen. For øvrigt er det jo det eneste Omraade indenfor vort Samfund, hvor der er Tale om Tvang i den Forstand.

Jeg beklager, at man finder det nødvendigt eller, da det maaske er for meget sagt, formaalstjenligt at gennemføre denne Ordning. Jeg beklager det af flere Grunde, først og fremmest, kan jeg gerne sige, fordi Sagkundskaben i saa udstrakt Omfang har protesteret mod Gennemførelsen af denne Ordning, som Tilfældet har været, skønt det forekommer mig, at man ogsaa her maa tage et Hensyn. Man vil maaske gøre gældende, at de Radikale aldrig har regnet med Sagkundskaben, og det er fuldkommen rigtigt; men det, som vi vil, er jo ikke et effektivt Værn, ikke et militært Krigsberedskab, og det, som man fra militær Side har sagt om de Radikales Forslag, er ikke, at det er utilstrækkeligt til at løse de Opgaver, som *vi* vil have løst. Men Regeringspartierne kræver jo bestemte krigsmæssige Opgaver løst, og naar man stiller sig saadan, maa den ansvarlige Sagkundskab ogsaa have noget at sige. Selv om man derfor mener, at Sagkundskaben ikke skal være bestemmende med Hensyn til, hvorledes vort Militærvæsen indrettes, forekommer det mig dog, at naar man giver dette Militærvæsen Opgaver af krigsmæssig Karakter, maa man nødvendigvis spørge de militære Myndigheder; det kan og bør ikke være